

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради ХДАЕУ
протокол від 29.05.2025 р. № 9

Введено в дію:

наказ від 29.05.2025 р. № 25/ОД

ПОЛІТИКА
ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНІЙ ТА
НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

1. Загальні положення

1.1. Ця політика визначає принципи, вимоги та етичні норми щодо використання технологій штучного інтелекту (ШІ) в Херсонському державному аграрно-економічному університеті (ХДАЕУ).

1.2. Метою політики є забезпечення відповідального, ефективного та доброчесного впровадження інструментів ШІ в освітню, наукову та адміністративну діяльність університету.

1.3. Політика поширюється на всіх учасників освітнього процесу: керівний склад, здобувачів, науково-педагогічних, педагогічних працівників і адміністративний персонал.

1.4. Університет визнає значення ШІ як інструменту для підвищення якості освіти, наукових досліджень та управління, водночас наголошуючи на важливості етичного підходу та дотримання академічної доброчесності.

1.5. Політика базується на рекомендаціях Міністерства освіти і науки України (лист №1/5213-24 від 24.04.2025), рекомендаціях Міністерства економіки України «Рекомендації щодо відповідального використання ШІ: питання права інтелектуальної власності», аналітичного матеріалу Міністерства цифрової трансформації України «Біла книга з регулювання ШІ в Україні» та міжнародних етичних стандартів у сфері ШІ. Політика переглядається за необхідності з урахуванням технологічного прогресу.

2. Сфера використання та напрями застосування ШІ у ХДАЕУ

2.1. В освітньому процесі ШІ може використовуватися для персоналізованого навчання, адаптивних платформ, автоматизованої перевірки тестів (з контролем науково-педагогічного працівника), підготовки матеріалів та моніторингу успішності.

2.2. У науково-дослідній діяльності ШІ застосовується для обробки даних, прогнозування, аналізу літератури, поліпшення текстів, створення аналітичних моделей.

2.3. В адміністративній діяльності доцільно використовувати ШІ для автоматизації рутинних процесів, удосконалення документообігу, роботи чат-ботів, аналізу опитувань.

2.4. У профорієнтаційній роботі та для підтримки здобувачів ШІ може допомогти з рекомендаціями щодо курсів, адаптивним навчанням, підтримкою здобувачів з особливими потребами.

2.5. Для забезпечення інформаційно-просвітницької функції викладачі мають пояснювати студентам призначення, ризики та правила етичного використання ШІ.

3. Етика та академічна доброчесність використання ІІІ

3.1. Кожен учасник освітнього процесу зобов'язаний дотримуватися таких етичних принципів:

- прозорість – відкрито зазначати, коли, як і з якою метою використовувався ІІІ;
- справедливість – забезпечення рівного доступу до ІІІ та недопущення дискримінаційного використання;
- підзвітність – відповідальність користувача за наслідки застосування ІІІ, навіть якщо рішення чи контент були згенеровані автоматично;
- добровільність – використання ІІІ не може бути нав'язане або вимагатися без згоди;
- конфіденційність – дотримання захисту персональних даних, заборона вводити приватну інформацію у відкриті або ненадійні системи ІІІ.

3.2. Усі письмові, наукові або творчі роботи, де застосовувався ІІІ, мають містити вказівку на:

- назву інструменту ІІІ (наприклад: ChatGPT, Grammarly, DeepL);
- функцію (наприклад: допомога у редагуванні, генерація тез, переклад);
- етап застосування (планування, складання структури, створення драфту тощо).

Формулювання подаються у примітці, посиланні або у вступі до роботи (залежно від формату документа).

3.3. Роль викладачів у підтримці етики використання ІІІ:

- сприяють формуванню критичного ставлення до ІІІ як інструменту, а не заміни мислення;
- інформують студентів про дозволені та недозволені форми використання ІІІ у межах кожного курсу або дисципліни;
- перевіряють та інтерпретують результати роботи студентів, з урахуванням потенційного використання ІІІ, уникаючи як надмірної довіри, так і необґрунтованих звинувачень;
- заохочують рефлексію студентів щодо впливу ІІІ на їхню навчальну діяльність.

3.4. Використання ІІІ пов'язане з низкою потенційних загроз, які мають бути усвідомлені користувачами:

- системи ІІІ можуть вигадувати факти, джерела або неправильно інтерпретувати дані (галюцинації ІІІ), тому важливо проводити перевірку та верифікацію;
- надмірне використання ІІІ для автоматичних відповідей або виконання завдань без осмислення знижує рівень засвоєння знань і критичного мислення;
- використання ІІІ не звільняє від відповідальності за дотримання авторських прав. Контент, створений на основі сторонніх джерел, має містити відповідні посилання;

- введення особистих, навчальних або наукових даних у ненадійні сервіси може спричинити витік інформації або порушення конфіденційності;
- не всі здобувачі мають однаковий доступ до якісних ШІ-інструментів. Це може призводити до нерівних умов навчання, що має враховуватися при оцінюванні та плануванні викладання.

4. Рекомендації використання ШІ для здобувачів вищої освіти

4.1. Використання ШІ здобувачами вищої освіти у ХДАЕУ має відбуватися в межах академічної доброчесності та з повним розумінням меж дозволеного. ШІ – це потужний інструмент, що може підтримати освітній процес, але не замінює особисту працю, критичне мислення та відповідальність перед освітньою спільнотою.

4.1.2. Здобувачі вищої освіти у ХДАЕУ мають право:

- використання ШІ для кращого розуміння складних тем, отримання прикладів або уточнень. Здобувачі можуть ставити запитання щодо теорії, формулювань, понять тощо;
- допомога ШІ з перевіркою граматики, стилю, структури тексту (есе, курсові роботи тощо), але фінальне редагування здійснює студент;
- використання ШІ для "мозкового штурму" – наприклад, для формування напрямів дослідження, назв проєктів або складання планів робіт;
- застосовування ШІ для збору статистики, побудови графіків або структурного аналізу з обов'язковим зазначенням використаного інструменту;
- використання ШІ як допоміжного засобу при підготовці до семінарів, практичних, лабораторних занять, складанні конспектів або створенні презентацій;
- застосування ШІ для перекладу наукових текстів з англійської чи іншої мови з подальшим критичним аналізом отриманого змісту.

4.1.3. Здобувачам вищої освіти у ХДАЕУ заборонено:

- використання ШІ під час іспитів, заліків чи тестів без дозволу викладача;
- повне автоматичне створення робіт без належного позначення, що розцінюється як плагіат або маніпуляція;
- генерація вигаданих результатів досліджень, посилань, статистичних даних або інших даних з метою створення враження реальної наукової роботи;
- уникнення самостійного мислення чи виконання завдань – ШІ не повинен замінювати власні зусилля здобувача – рефлексію, аналіз, творчий підхід. Автоматизація без розуміння матеріалу знижує якість освіти;
- приховування факту використання ШІ в письмових роботах;

- введення у ІІІ сторонніх текстів без дозволу їхніх авторів або копіювання згенерованих матеріалів як власних, якщо вони створені на основі захищеного контенту;
- створення образливого або неетичного контенту.

5. Рекомендації використання ІІІ для науково-педагогічних працівників

5.1. Використання штучного інтелекту в науково-педагогічній діяльності має ґрунтуватися на принципах академічної доброчесності, прозорості та ефективності.

5.1.1. Науково-педагогічні працівники ХДАЕУ мають право використовувати інструменти ІІІ:

- для створення навчальних матеріалів для підготовки лекцій, тестів, презентацій, ілюстрацій, кейсів та іншого навчального контенту. Важливо здійснювати перевірку згенерованих матеріалів на достовірність та актуальність;
- для аналізу результатів навчання, відстеження прогресу студентів, персоналізації освітніх траєкторій;
- для генерації ідей, пошуку джерел, редагування текстів, перекладу, виявлення плагіату, оформлення бібліографії;
- для прискорення обробки листування, підготовки резюме зустрічей, створення шаблонів документів тощо;
- для створення адаптивних навчальних матеріалів для студентів з особливими потребами (напр., озвучення тексту, переклад жестовою мовою, спрощення складної інформації);
- для моделювання персоналізованих шляхів навчання з урахуванням рівня знань і потреб кожного студента.

5.1.2. З метою забезпечення етичного та продуктивного використання інструментів ІІІ у ХДАЕУ науково-педагогічним працівникам заборонено:

- приховування використання ІІІ;
- поширення неперевіреної або фальсифікованої ІІІ інформації;
- оцінювання результатів навчання не повинно ґрунтуватися виключно на ІІІ – обов'язкова участь викладача в процесі прийняття рішень;
- використання ІІІ для створення підроблених робіт, генерування наукових або навчальних документів, що імітують справжню академічну працю, без належного авторського внеску;
- збір та введення конфіденційних даних без згоди осіб;
- створення чи використання згенерованих матеріалів, які порушують етичні або моральні норми, що містять дискримінацію, мову ворожнечі або інші неприйнятні висловлювання.

6. Обов'язки учасників освітнього процесу щодо використання ІІІ

Ефективне й етичне використання ІІІ в освітньому процесі вимагає чітко окреслених ролей та зобов'язань усіх учасників освітнього середовища – здобувачів, викладачів і адміністрації. Кожен має розуміти свої обов'язки для формування академічної доброчесності та цифрової грамотності.

6.1.Здобувачі вищої освіти:

- зобов'язані використовувати ІІІ чесно, усвідомлено та обґрунтовано у межах освітнього процесу;
- повинні відкрито зазначати використання ІІІ в письмових роботах, проєктах чи наукових текстах;
- зобов'язані перевіряти достовірність інформації, отриманої за допомогою ІІІ, та не допускати її безкритичне копіювання;
- повинні дотримуватися норм академічної доброчесності, уникати маніпуляцій, фальсифікацій чи привласнення результатів роботи ІІІ без належного зазначення;
- мають розвивати цифрову грамотність і критичне мислення щодо роботи ІІІ, його переваг і обмежень;

6.2. Науково-педагогічні працівники:

- відповідають за формування цифрової культури та критичного мислення у студентів щодо використання ІІІ;
- повинні інтегрувати ІІІ в освітній процес як підтримку навчання з поясненням його можливостей, ризиків, етичних аспектів;
- мають демонструвати власний приклад етичного використання ІІІ в підготовці матеріалів, проведенні занять та науковій роботі;
- за потреби мають надавати інструкції або рекомендації щодо прийнятних форм використання ІІІ у межах конкретної дисципліни.

6.3. Адміністрація університету:

- забезпечувати розвиток цифрової інфраструктури, включно з доступом до ліцензійних, перевірених інструментів ІІІ;
- організовувати тренінги, семінари та курси з цифрової грамотності для здобувачів та викладачів;
- сприяти етичному впровадженню інноваційних технологій, включно з моніторингом і запобіганням можливим порушенням.

7. Прикінцеві положення

7.1. Університет зобов'язується планувати та виконувати діяльність, орієнтовану на виконання задекларованих положень.

7.2. Політика використання ІІІ в освітній та науковій діяльності Херсонського державного аграрно-економічного університету повинна бути доведена до всіх співробітників та здобувачів вищої освіти університету і враховуватися ними в їхній поточній діяльності.

7.3. Ця Політика набирає чинності з моменту затвердження Вченою радою Університету та введення в дію наказом ректора.

7.4. Зміни та доповнення до цієї Політики вносяться рішенням Вченої ради Університету.

7.5. Відносини, що не врегульовані в цій Політиці, регулюються законодавством України.